

10 let od vyhlášení národní kulturní památky na Spořilově

Dne 20.11.2009 obdrželo Ministerstvo kultury České republiky jako příslušný orgán státní správy na úseku státní památkové péče od Národního památkového ústavu podnět k zahájení řízení o prohlášení několika spořilovských nemovitostí za kulturní památku.

Přípravy historických podkladů se zdůvodněním se s nadšením ujali za Římskokatolickou farnost Páter Rehoř Mareček a Pavel Roček, za Český svaz bojovníků za svobodu bratři Vladimír Dvořák a Vladimír Tumpach a za Sbor pro obnovu pomníku Hrdinům od Zborova bratři Vladimír Prchlík a Jan Vlasák.

Rozhodnutím Ministerstva kultury České republiky ze dne 9.2.2011 se díky vytrvalému úsilí a spolupráci společenských organizací na Spořilově s Národním památkovým ústavem v Praze podařilo povýšit zákonem na chráněnou kulturní památku České republiky. Zahrnuje stavbu kostela čp. 2500 a okolní pozemky vymezené Římskokatolickým chrámem Svaté Anežky České, Národním hřbitovem s památkou bojovníků z Pražského květnového povstání a s historickým pomníkem Hrdinům od Zborova.

Popud ke stavbě římskokatolického kostela na Spořilově dal terciář ministr pošt a telegrafů JUDr. František Nosek, který spolu s velmistrem Řádu Křížovníků s červenou hvězdou Josefem Vlasákem založili spolek „Dílo Blahoslavené Anežky Přemyslovny“ a soustředili se na sbírku finančních prostředků. Ministr Nosek zakoupil stavební parcelu v horní části Roztylského náměstí s úmyslem postavit velkolepý kostel zasvěcený Blahoslavené Anežce České. Vybralo se tehdy 70 000 korun. Kupovaly se cihly za 2 koruny, předplácela se okna v budoucím kostele. O příspěvek byla požádána církev ve Vatikánu. Nosek nechal v roce 1929 vypracovat architektům Polívkovi a Brožkovi projekt chrámu a projekt úředně schválit. Jednalo se však o vysokou částku a náklady měly dosáhnout výše 2,5 milionů Kč. Proto byla vypsána soutěž na výstavbu kostela s nižším rozpočtem. Nakonec vyhrál projekt třílodního chrámu, jehož autorem byla kancelář Stanislava Režného. Cena projektu dosáhla celkem 28 700 korun. Stavbou byl pověřen stavitel Vojtěch Pospíšil. Nabídl nejnižší náklady ve výši 413 000 korun, stavbu dokončil v rekordním čase. Jeho stavební firma postavila také kostel sv. Františka v nedalekém Chodově.

Kostel sv. Anežky České byl postaven v letech 1934 - 1935 podle plánů projekční kanceláře spořilovského architekta Ing. Stanislava Režného. Po ukončení studia u prof. Pavla Janáka na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze pracoval

v jeho ateliéru. Společně podnikli studijní cestu po Evropě (Německo, Švýcarsko, Holandsko, Francie, Itálie a Slovensko). Po návratu ze studijní cesty si Režný zřídil v Melantrichově ulici 1 na Starém Městě vlastní projekční kancelář. S úspěchem se účastnil několika soutěží na veřejné budovy, mj. na římskokatolický kostel na Spořilově.

Ve třicátých letech minulého století Stanislav Režný vyhrál veřejnou soutěž na stavbu kostela Blahoslavené Anežky České na Roztylském náměstí. Autorem vítězného návrhu byl ruský emigrant, vedoucí architekt v Režného ateliéru Nikolaj Pavlovič Paškovskij. Studia architektury zahájil na Polytechnice v Petrohradě. V roce 1921 přijel do Prahy a pokračoval ve studiu na CVUT. Studia ukončil v roce 1927 a pracoval jako asistent ruského profesora V.A. Brandta. Patřil k nejvýznamnějším příslušníkům ruské kulturní emigrace a inteligence působící v předválečném Československu. Projektoval pravoslavné kostely na Podkarpatské Rusi. Navrhl např. chrámy pro ruskou menšinu v Bruselu a ve Varšavě. V roce 1941 se podílel na výzdobě ruské kaple na Olšanech podle projektu prof. Vladimíra Alexandroviče Brandta z roku 1924. Nikolaj Pavlovič Paškovskij - autor projektu kostela Blahoslavené Anežky České, byl velký bojovník proti bolševikům a angažovaný ruský emigrant v Československu. Po válce neunikl pozornosti sovětské NKVD (tajná policie). Dne 14. května 1945 byl zatčen a eskortován do Sovětského svazu, kde byl vězněn v letech 1945 až 1955 v gulagu. Do Prahy se vrátil v roce 1965. Zemřel dne 12. ledna 1970 a je pochován na Olšanských hřbitovech v Praze.

V roce 1934 Stanislav Režný návrh Paškovského upravil k realizaci podle doporučení realizační komise. Oproti původnímu návrhu kostela provedl úpravu věže. Zvýšil její zúženou část, která se stala dominantou Spořilova.

Poznámka: V odborné literatuře jsou mylně označováni za autoři projektu Ing. arch. Karel Polívka a Ing. arch. Vlastimil Brožek, kteří však byli pouze autory prvního, neuskutečného návrhu na stavbu kostela. Budova kostela Blahoslavené Anežky České se stala významnou dominantou celého Spořilova. Chrám dodnes slouží též pořádání významných koncertů chrámové a vážné hudby, přednášek, výstav a přátelských setkání široké veřejnosti.

Dnes se velmi těžko vysvětluje význam Československých legií pro naši současnost. 28. října slavíme státní svátek - Den vzniku samostatného Československa, i když dnes tento stát již neexistuje. Československé legie vznikly především jako sbor dobrovolných bojovníků za osamostatnění Čechů a Slováků z rakousko-uherské nadvlády. Legie splnily svůj úkol a jejich nasazení na straně spojenců v bitvách proti nepřátelským silám byly hlavním argumentem při jednáních profesora T.G. Masaryka o budoucí československé samostatnosti. Výroční den bitvy u Zborova 2.červenec byl po první světové válce vyhlášen za Den Československé armády. Mezi vojáky na ruské, fran-

Národní památkový ústav k vyhlášení památky

K desátému výročí vyhlášení významné historické části území středu naší obce chceme přiblížit čtenářům Spořilovských novin význam této události a podle rozhodnutí Ministerstva kultury České republiky č.j. MK10417/2011OPP.

Na základě rozsáhlého řízení se jedná o prostor kostela sv. Anežky České č.p.2500 na koz.parc. č.4391, k.ú.Záběhlice, spolu pozemky parc.č.4391, 4392, 4393, 4394, 4365, 5829, 5842, k.ú. Záběhlice, Praha 4 - Spořilov podle Zákona č.20/1987 Sb. O státní památkové péči. Nedílnou součástí výroku tohoto rozhodnutí je zakreslení umístění předmětné kulturní památky do kopie katastrální mapy.

Národní památkový ústav k historii objektu uvádí:

„Území Spořilova bylo součástí Velké Prahy od jejího vzniku v roce 1922. Spořilov je jedním z nejstarších zahradních měst v Praze. Stavebníkem čtvrti bylo stavební družstvo Spořilov, založené v roce 1924 Městskou spořitelnou na Královských Vinohradech. Výstav probíhala v letech 1926 - 1929 podle územního regulačního plánu, který zpracovali architekti Josef Berek a Josef Bertl. Autory většiny obytných domů byli architekti Karel Polívka a Vlastimil Brožek. Centrem Spořilova se stalo náměstí, na které se v roce 1935 byl vybudován kostel sv. Anežky České, v roce 1937 byl v osé náměstí odhalen pomník Hrdinům od Zborova (roku 1940 odstraněn) a v roce 1945 vznikl Národní hřbitov“.

(...)

„Navržený areál národní kulturní památky na Spořilově tak představuje významný doklad meziválečné sakrální architektury a tvoří přirozenou architektonickou dominantu této pražské vilové čtvrti Spořilova.“

Je velkou poctou a ctí pro všechny spořilovské občany nésti slavnostní označení „Národní kulturní památka“ s jejími nejcennějšími kulturními statky. Jde o jedinečnou, zcela výjimečnou událost pro celý Spořilov a okolí s významem překračujícím hranice naší drahé obce. Vážme si proto vždy ve všech časech této pocty a výsady!

Vladimír Prchlík

Akad. arch. Stanislav Režný (1907 - 1978) - autor projektu kostela sv. Anežky České a architektonického řešení pomníku Hrdinům od Zborova, žil na Spořilově do roku 1948.

couzské a italské straně byly i desítky obyvatel později vystavěného zahradního města Spořilova.

V roce 1937 byl na Roztylském náměstí umístěn pomník Hrdinům od Zborova. Byl slavnostně odhalen dne 25.června 1937 a odstraněn na příkaz protektorátních úřadů dne 10. června 1940. Celé náměstí s kostelem a s pomníkem svým osovým uspořádáním představovalo unikátní urbanistické řešení.

Významným dílem Stanislava Režného na Roztylském náměstí byl jeho návrh architektonického řešení pomníku československého legionáře. Autorem sochy je akademický sochař kpt. Karel Babka, český sochař medailér, konzervátor a československý legionář na Rusi. Modelem pro sochu byl legionář Bohumil Sypěna. Babka se vyučil v oboru dekorativního sochařství. Studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze u prof. Stanislava Suchardy. V roce 1912 odcestoval do Moskvy studovat obor ruské secese. V září 1914 vstoupil do České družiny. Byl účastníkem památné bitvy u Zborova. V letech 1917 a 1918 pracoval na přípravě pomníků padlým československým legionářům. Společně s architektem Vilémem Kvasničkou postavili řadu pomníků na Sibiři. V roce 1920 se vrátil do Prahy. V roce 1922 nastoupil jako konzervátor v Památníku národního osvobození a na Úřadě státní památkové péče v Praze. Po 2. světové válce pracoval v Památníku národního osvobození v Praze. Karel Babka zemřel 26.3.1953 na Královských Vinohradech.

Při květnové revoluci v roce 1945 padli čtyři spořilovští muži. Bylo zřízeno pietní místo a vznikl **Národní hřbitov na Roztylském náměstí**. Jako hrdinové jsou zde pochováni: František Bulín, Antonín Zacharda, František Novák a Dr. Bedřich Krejny. Za německé okupace od 15.3.1939 do 9.5.1945 v době protektorátu Čechy a Morava obětovali život z lásky k národu, vlasti a svobodě nebo se stalo nevinnou obětí nacistické zvěře 64 spoluobčanů Spořilova a Roztyl.

Poznámka: Kniha redaktora Českého Slova a spořilovského vlastence Arnošta Polavského „V boj“ vydává Svědectví o odboji na Spořilově v období Protektorátu Čechy a Morava. Byla napsána v době čerstvé paměti hned po válce, nezkrácena politickým děním a cenzurou. V roce 1946 ji vydalo nakladatelství Antonína Dědourka v Třebechovicích pod Orebem. Hrdinství našich spoluobčanů je též zaznamenáno v knize Jany Vrzalové „Zasnoubena se smrtí“, líčící život Inky Bernáškové. Hrdinství našich spoluobčanů vzdáváme čest a díky za jejich hrdinství v době národního pronásledování a nesvobody v publikacích Po stopách spořilovských legionářů, Vzpomínky na spořilovské sokolské divadlo a nejnověji v Toulkách minulosti starého Spořilova, které vyšly 28.října 2020 u příležitosti stého výročí vzniku Československé republiky.

Vladimír Prchlík

O čem jsme psali ve Spořilovských novinách od vydání minulého čísla?

- Praha pomůže seniorům s registrací a případnými dotazy k očkování na lince 800 160 166
- Sousedé ze Spořilova
- Dvě knihy věnované Spořilovu jsou stále v prodeji
- Skvělá herečka Hana Maciuchová natáčela Samotáře na Spořilově
- Spořilovská knihovna opět otevřela knihovno
- Hlášení poruch pouličního osvětlení
- Termín zahájení farmářských trhů je zatím nejistý
- Pražská plynárenská nabízí v době pandemie mobilní kancelář
- Válečné hroby na Spořilově
- Přispějte svým názorem k revitalizaci okolí retenčních nádrží na Chodoveckém potoce
- Rekonstrukce ulice Hlavní vyslala znepokojivý signál
- Všechny články najdete na webu www.sporilov.info.

Spořilovské noviny 2/2021

Vydáno pro interní potřebu
Sboru pro obnovu pomníku Hrdinům od Zborova.
www.sporilov.info

Kontaktní adresa redakce:
Mgr. Tomáš Hromádka, Rakovského 3162/8,
143 00 Praha 4, tel. 777 944 684, IČ: 03582205,
e-mail: noviny@sporilov.info.

Toto číslo vyšlo na Spořilově dne 27. 3. 2021.
Spořilovské noviny jsou internetovým projektem. Na internetové adrese www.sporilov.info jsou od roku 2004 zveřejňovány informace o spořilovském dění, články o historii a významných osobnostech Spořilova. Články vyjadřují názory autorů a jsou majetkem redakce a vlastníkům autorských práv.